

Indicaties	Contra indicaties	Complicaties	Benodigdheden	Voorbereiding
Werkwijze	Aandachtspunten	Observaties	Frequentie	Diversen

1 Toepassing

Beschrijving hoe urogenitale stalen worden afgenomen. Hieronder wordt verstaan: vaginale wisser, cervix wisser, punctie van de Bartholin cyste (spuit) en het spiraaltje (IUD).

2 Doelgroep

Alle bevoegde zorgverstrekkers (artsen en verpleegkundigen) van het JYZ. De zorgverstrekkers hebben de verantwoordelijkheid om de inhoud van dit document met zorg en zin voor kwaliteit uit te voeren.

3 Definitie & afkortingen

- HPV : Humaan Papilloma Virus
- AV : *Aerobe vaginitis*: is geassocieerd met een abnormale aerobe vaginale flora (streptococci, *E.coli*, *S.aureus*; afwezigheid van lactobacillen; aanwezigheid van leukocyten)
- BV : *Bacteriële vaginose*: frequentste oorzaak van fluor vaginalis – polymicrobieel (met anaëroben en *Gardnerella vaginalis*; geen toename van leukocyten)
- Fluor vaginalis : elke niet bloederige vaginale afscheiding die afwijkt qua hoeveelheid, kleur, geur; kan gepaard gaan met jeuk en pijn in de vulva of schede.
- Vulvovaginitis : ontsteking vagina, al dan niet van infectieuze oorsprong
- Cervicitis : ontsteking baarmoederhals
- Endometritis : ontsteking baarmoederslijmvlies
- Salpingitis : ontsteking van de salpinx (verbinding eileider en baarmoederholte)
- Urethritis : ontsteking urineleider
- Bartholinitis : klierontsteking bij de schede-ingang (vaak menginfecties van anaëroben, stafylococci, enterobacteriaceae (*E. coli*, *Chlamydia trachomatis*, *Neisseria gonorrhoeae*))
- Amnionitis : ontsteking van het amnion, vaak met vroegtijdige premature opening membranen
- PID : Pelvic Inflammatory Disease : ontsteking van het bekken.
- Genitale wratten : vaak bij infectie met *Neisseria gonorrhoeae*, syfilis of HPV
- Chancre : etterende zweer thv geslachtsdelen (zachte chancre: *H. ducreyi* of harde chancre: syfilis)
- Afkortingen : zie FOW-0094

4 Indicaties

Vermoeden van een urogenitale infectie of controle op aanwezigheid van eventuele pathogenen.

5 Contra indicaties

NVT

6 Complicaties

NVT

7 Benodigdheden

Alle afname materiaal kan besteld worden via het economaat JYZ. In functie van het type staal:

- wisser met Amies transportmedium (eSwab): wordt bij voorkeur gebruikt voor alle culturen
- speculum (voor cervicale en hoogvaginale stalen)
- Steriele spuit
- Steriel potje (voor spiraaltje – IUD)
- Urethrale wisser (via labo) Glimscode:DISP-WIV-NF

Wisser met Amies transportmedium (eSwab)

KLINISCH BEELD	AFNAME	AANVRAAGFORMULIER
Bartholinitis	- Punctievocht in spuit - Wisser met transportmedium (eSwab) van pus uit abces	Aërobe en anaërobe kweek aanvragen
<i>Neisseria gonorrhoeae</i>	Eerst evt. mucus/etter verwijderen! Wisser met transportmedium (eSwab) van <ul style="list-style-type: none"> - cervix - urethra - rectum - pharynx Vermijd overmatig bloed/mucus in het staal.	Noteer duidelijk op aanvraagformulier: ' <i>Neisseria gonorrhoeae</i> opsporen!' en vraag PCR CT/NG aan
Bacteriële vaginose	Vaginale wisser met transportmedium (eSwab)	Gramkleuring aanvragen, cultuur is minder zinvol
Candidiasis	Vaginale wisser met transportmedium (eSwab)	Gistcultuur aanvragen
Strep B kolonisatie	Wisser met transportmedium (LIM Broth): <u>vaginale</u> introitus EN <u>anale</u> sfincter (mag met 1 wisser afgenomen worden)	Enkel bij zwangeren (37 weken) en alleen aanrijking Strep B aanvragen Een gewone cultuur kan hierop niet uitgevoerd worden
Trichomonas	Vaginale wisser met transportmedium (eSwab)	RMO (rechtstreeks microsc. onderzoek) aanvragen
Aërobe vaginitis	Vaginale wisser met transportmedium (eSwab)	Aërobe cultuur aanvragen
<i>Chlamydia trachomatis</i> (PCR)	Eerst evt. mucus/etter verwijderen! Cervicale of vaginale staalname met transportmedium (eSwab) Min. 10 seconden rond draaien	PCR <i>Chlamydia trachomatis</i> gebeurt in combinatie met PCR <i>Neisseria gonorrhoeae</i> : beide aanduiden op het aanvraagformulier aub
Herpes (PCR)	Eerst evt. mucus/etter verwijderen! Met wisser op de bodem van het letsel wrijven (vocht uit blaasjes) (eSwab) <u>OF</u> met fijne naald & spuit vocht opzuigen uit blaasjes	
PID - salpingitis	- Peritoneaal vocht in spuit - Wisser met transportmedium van cervix en/of endometrium (eSwab)	Denk ook aan <i>Chlamydia trachomatis</i> en <i>Neisseria gonorrhoeae</i> Vraag PCR CT/NG aan.

Wat is mogelijk op welke wisser:

	<p>eSwab :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gramkleuring urogenitaal - Urogenitale cultuur (<i>Neisseria gonorrhoeae</i>, gisten,...) - PID - Trichomonas - PCR <i>Chlamydia trachomatis</i>, <i>Neisseria gonorrhoeae</i>, Herpes, e.a. <p>Voor ♂ urether cultuur: gebruik een fijne wisser en steek deze wisser in een eSwab medium.</p> <p>eSwab is verkrijgbaar via economaat.</p>
	<p>LIM Broth :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Screening strep B (rectovaginale wisser) <p>LIM Broth is verkrijgbaar via economaat</p>

8 Voorbereiding

- Controleer de identiteit van de patiënt.
- Zorg voor privacy.
- Verzamel het materiaal en plaats alle benodigdheden binnen handbereik.
- Informeer de patiënt omtrent de handeling: indicatie,... aangepast aan begripsvermogen van de patiënt.
- Ontsmet de handen.

9 Werkwijze

- Volg de procedure handhygiëne (Intranet ZORG-RLI-0060) en doe steeds handschoenen aan.
- Kleef een patiëntenklever op de wisser.
- Vaginale wisser: vocht uit vagina opnemen met steriele wisser.
- Cervix wisser :
 - Gebruik steeds een speculum.
 - Mucus en exudaat worden verwijderd van de exocervix met een wattenstaaf.
 - Breng de afnamewisser in het endocervicaal kanaal tot de tip niet meer zichtbaar is (2 à 4 cm).
 - Maak een roterende beweging met de wisser tegen de wand.
 - Verwijder de wisser zonder contact te maken met de vaginale wand.
- Bartholin cyste : ontsmet de huid en aspireer vocht uit de Bartholin duct(s) met naald en spuit.
- Steek het correct geïdentificeerd staal in een plastic zakje met zijsluiting.
- Noteer uw identiteit (badgenummer) en het tijdstip van de staalname op het aanvraagnummer.
- Voeg een correct ingevuld en getekend aanvraagformulier bij in het buidelzakje.
- Vermeld steeds duidelijk de herkomst van het staal (vagina, cervix,...), zo mogelijk ook het klinisch beeld (vaginitis, cervicitis, bartholinitis, candidiasis,...).

10 Aandachtspunten

Steriliteit.

11 Observaties

Vermeld problemen bij de staalname, of afwijkingen van de afnamevoorschriften op de aanvraag. Indien de opmerking een invloed kan hebben op het analyseresultaat wordt deze vermeld op het laboprotocol (de labmedewerker vult de opmerking in bij rapportinfo).

12 Frequentie

Op aanvraag van de arts.

13 Transport naar het laboratorium

Het staal wordt zo snel mogelijk naar het laboratorium gebracht, persoonlijk of via de buizenpost. Indien transport binnen de 30 minuten niet mogelijk is, wordt het staal bewaard in de frigo (max. 2 u bij 2-8°C).

14 Opleiding

Voor verpleging: NVT, wordt uitgevoerd door artsen.

15 Diversen

15.1 Literatuur

- http://www.hpa.org.uk/srmd/div_esl_su/pdf_bacteriology.htm
- Cumitech 17A : Laboratory diagnosis of female genital tract infections
- Garcia – Clinical Microbiology Procedures Handbook (3th ed) p3.9
- Prevention of Perinatal groupB streptococcal disease CDC 2010